

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75. POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UŽUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARÁ.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM
Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNICTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Važnost nove koalicije.

Savezom i sporazumom stranke prava i hrvatsko-srbske koalicije javnom našem životu udarena je nova, zdrava podloga, na kojoj bit će moguće zidati nešto čvrsta, trajna i po hrvatski narod korisna. Poezija mladosti, što no je krivilju svojom potvrdila borbu za slobodu Hrvatske, nije mogla da dobije dostojnjeg odgovora do u ovom politički mudrom, praktičnom i dalekosežnom aktu dviju najvećih naših stranaka.

Ne treba biti optimista, niti pjevati ditrambe slozi i bratstvu te zanášat se u mašte i sanje, a da se ovome djelu prizna velika važnost i blagotvorni utjecaj na daljni razvitak hrvatskog pitanja, u prvome redu na odnošaje Banovine prema Ugarskoj.

Ova nova koalicija ima za cilj, da izvojuje financijalnu i gospodarsku samostalnost Banovine. Tom zajedničkom cilju namijenjen je i izborni kompromis te parlamentarni zajednički rad za onemogućenje magjarinstva. Ovaj savez stranka prava mogla je pogotovo sklopiti, kada zahtjev za financijalnom i gospodarskom samostalnošću — kako priznaje i sam službeni list banovinske vlade — nosi sobom „preuredjenje čitavog kompleksa financijalnih i gospodarskih posala tako, da bi od nagodbe jedva što ostalo osim zajedničkih posala proizvirućih iz pragmatičke sankcije, koji su i mimo nagodbe zajednički“. U kratko rečeno: borba za financijalnu i gospodarsku samostalnost nosi sobom borbu za državnu samostalnost, a ova okolnost može da uvjeri i one naše prijatelje, koji s nepouzdanjem gledaju ovaj savez stranke prava sa koalicijom, držeći da se je naša stranka odrekla tim svoje državopravne politike. „Stranka prava — veli glasilu vrhovne u-

prave naše stranke — nije se sporazumjela s koalicijom u svrhu, da dođe na vladu, nego da udruženim silama i proti vladu izvojuju narodu financijalnu i gospodarsku samostalnost. No i onda, ako i kada Hrvatska postigne taj svoj opravdani zahtjev: financijalnu i gospodarsku samostalnost, stranka prava ostaje uvijek opozicionalna, čisto protinagodbena i državopravna stranka, koja niti je odstupila od svog programa, niti kani odstupiti. Neka dapače naši prijatelji u pokrajini znadu, da im je sveta dužnost širiti i zagovarati pravašku politiku, to jest podpunu samostalnost i sada za trajanja pakta s koalicijom, jer se stranka toga nije odrekla, dapače si je to pravo pridržala.“

Dojam ovog pakta od vanrednog je efekta. Dok bečka štampa vidi u tome jedan odlučan korak Hrvata u borbi proti Magjarima, za odcipljenje od Ugarske, magjarska štampa nazivlje pakt: *urolom protiv Magjara*. Glasilo magjarskog ekspozenta Cuvajev list navlaša zatajuje, da je financijalna nagodba između Hrvatske i Ugarske nešto privremena, da se obnovlja svakih 10 godina, dosljedno da je Hrvatima slobodno svakih 10 g. postaviti nove uvjete, pa i takove koji bi išli za podpunom financijalnom samostalnošću. Tvori nagodbe od g. 1868 upravo su naglasivali kao važnu tečevinu, što je u nagodbi pridržano pravo Banovini, da može sama preuzeti upravu svojih financija. I pri reviziji nagodbe g. 1873 hrvatski kra-

ljevinski odbor postavio se na „takovo uređenje financijalnoga odnošaja da Hrvatska i Slavonija svojimi financijama i državnim dobrom samostalno upravlja, plaćajući ugarskoj zajedničkoj državnoj blagajni redovito svote, koje za skupne poslove pridonosi dužna bude“. Ovaj svoj zahtjev za samostalnim financijama hrvatski krajevinski odbor podupro je i daljnim razlozima, a iz svega ovoga izbija očito i nepobitno, što u samom nagodbenom zakonu stoji, da Banovina ima pravo na samostalne financije.

Ova prva protivnost Magjara, na sami glas o sklopljenju pakta između dviju najvećih stranaka u spomenutu svrhu, odaje, da Magjari neće tako lako puštati iz ruku hrvatskih financija i da će spor u tom pogledu imati za posljedicu i podpuni državopravni prelom. Koalirane stranke, kad bude onemogućeno uskršivanje magjarinstva, imat će i načina i snage, da taj prelom, privolom ili bez privole Ugarske, izvedu. Naša je međutim dužnost da ovu svijest za samostalnošću, i financijalno-gospodarskom i državopravnom, držimo ne prekidno budnu, da jednodušni narodni zahtjev uzmože naći odziva i kod trećeg faktora — krune.

ŠIBENIK, 23. ožujka.

Što da se radi? Pita se osječka „Narodna Obrana“, e da se uzpostavi ustavnost i zakonsko stanje u Banovini, te odmah sama odgovora:

„Po našem sudu nije dosta samo govoriti na skupštini i uglavljivati rezolucije, nego bi iz svake takve skupštine trebalo predstavke podastirati kralju. Takve bi predstavke trebale da kralju šiju i županijske skupštine, pa obćinska, naročito gradska zastupstva. Zar se ne bi danas, gdje je misao solidarnosti tako u modi, da nam je već i djecu zahvatila, mogla postići solidarnost obćinskih zastupstva i

zantijskih careva, većinom su navlaši diplomatički pokušaji, kako bi se moglo kod papa što više profitirati, ali ne da bi Bizantu trebalo što popustiti...“

Bizantinci su bili najbolji diplomati srednjega vijeka. Taj razkol je rastavio za duga stoljeća i zabio klin diobe među vrlo blizu stojeće Hrvate i Srbe i počeo protiskivati Hrvate proti sjeverozapadu, proti Sllovencima. To je druga najvažnija komponenta uzajamnosti Sllovenaca i Hrvata. Srbi su u prvom polovici 14. stoljeća pod carem Stjepanom Dušanom Silnim iz kuće Nemanje prišli na vrhunac svoje moći; Carigrad je potamnio pred njihovom moći. Srbi su taj put bili faktični nositelji razkola, ali je po smrti Dušana sve palo pod kapitom arapskih konja s vladom polujesmeća.

Razkol je imao žalostne posljedice; zapad nije više mario za brige i težnje orienta. Kad je nadošla turska sila, trebalo je silnoga prigovora i poticaja ša strane papa, prije nego su se zapadne države mogle i stale misliti na obranu. Ipak sve to nije pomoglo. Bitka kod Črnomojana (1371. † Vukašin), konac bugarskog carstva 1386., sudbonosna bitka na Kosovu polju 1389. († knez Lazar i car Murat), konac srbske države 1459., smaknuće zadnjeg bosnanskog kralja Stjepana Tomaševića, a već prije pad Carigrada 1453. — tog izložnog Rima — sve je prouzročilo uo Turčin, koji je na-

županijskih skupština u postupku za uzpostavu ustava i zakonskog stanja u zemlji, pak da iz sve zemlje kralju dolaze molbe u tom pravcu? Ili pak obća narodna solidarnost, koja bi urodila kolektivnim predstavkama iz ciele domovine s hiljadama potpisa? U tim bi predstavkama trebalo prikazivati naše tegobe, a prije svega zahtijevati, da se raspišu izbori, da se sazove sabor, da se vrši zakon.

Najjaču bi nam pomoć moglo dati carevinsko vijeće. Pojedini govornici naših tamošnjih hrvatskih zastupnika, pa makar oni bili još tako žestoki i senzacionalni, nije nam pomozeno.

Trebalo bi povesti akciju, da se zaprijeti rad ciele carevinskoga vijeća. Šta ćemo, kad je izkustvo takvo, da se svakim putem mora udariti, ako se hoće nešto postići? Takvom bi cilju mogao poslužiti hrvatsko-sllovenski klub, udružen s češkim klubom i kršćanskim socijalima, pa da bi se onda povelu obstrukcija protiv obrambenih osnova, dok se u Hrvatskoj ne uzpostavi ustav. Isto tako da se carevinsko vijeće prinudi na to stanovište, da s Ugarskom ne vodi nikakve pregovore i ne sklapa nikakve ugovore, dok na oba teritorija Stjepanove krune ne zavlada ustavno stanje. Ta posve zgodnu podlogu daju zato §§ 24 i 25. zak. čl. XII. 1867., koji glase:

§ 24. „Budući da je to povod i cilj predležene, na zajedničke poslove i način njihova djelovanja odnoseće se odluke, to samo po sebi sledi da sačuvanje ustava Ugarske sačinjava jedan od glavnih uvjeta njezinih.“

§ 25. „Drugi glavni uvjet jest taj, da podpuna ustavnost u ostalih Njegovog Veličanstva zemljah i pokrajinah u život stupi; budući da je Ugarska samo s ustavnim zastupstvom istih zemalja mogla doći u dodir ma glede kakvih zajedničkih poslova. A i samo Njegovo Veličanstvo željaše dosadnji način razpravljanja ovakvih predmeta promieniti poradi toga, je ustanovljen pravi snabdjelelo i ostale svoje zemlje, i što drugi, da se pri obavljanju zajedničkih posala ustavnih njihov upliv obići ne može.“

Bez sudjelovanja Hrvatske ne može pak Ugarska po §. 4. hrvatsko-ugarske nagodbe nikakve pravovajlane ugovore sklapati s Austrijom. Sadanjem se zastupstvu Hrvatske u zajedničkom saboru do-

duše formalno ne može poreći kompetencija; u stvari je ono fiktivno i ne mora ga pripoznavati carevinsko vijeće, jer ga ne pripoznaje ni hrvatski narod. A sa stane li se jedan put opet hrvatski sabor, onda nema sumnje o tome, da će se on pobrinuti, da u zajedničkom saboru Hrvatske više ne bude ni fiktivno zastupana“.

Liepo je sve ovo i poželjno bi bilo, da ovako bude. Tek osječki naš drug zaboravlja na jedno: da sllovenska solidarnost Čeha ne izlazi nikada iz sfere posebnih čeških interesa.

Beč i hrvatsko sveučilište.

Pišu nam iz Beča, 20. ožujka:

Pitanje pripoznanja zagrebačkih izpita ne primiče se na žalost nikakvom povoljnom rješenju. Izgleda da vlada najviše od toga zazire, da nam pripozna valjanost drugog i trećeg pravničkog ispita položena u Zagrebu. Pregovori, što se u tom pogledu vode, teško će dovesti do povoljnog rezultata. Rek bi, da je vlada i sad pravna učinila ono što je već bila otrog dvie godine predložila zastupnicim, biva, da ustanovi u Austriji, gdje god zastupnici budu htjeli, posebne komisije za drugi i treći državni ispit sa hrvatskim jezikom. Nego na to nije moguće pristati, jer bi to značilo poniženstvo za našu kulturnu maticu u Zagrebu, uknuće i ono malo narodno-kulturne jedinstvenosti sa Banovinom što sad postoji, dočim bi silno štetovalo naukovnom napredku i uspjehu učeće mladosti. Netko pak hoće da tvrdi, da bi vlada i na to pristala, da zagrebački sveučilišni docenti dođu amo kao izpitatelji pri rečenim izpitima. Ne jamčim za istinitost ovoga. Nu vidite smušenosti! Svašta se smišlja i nagadja, i sve se svadja na ovo: samo daleko od Zagreba!

Razsuda upravnog sudišta glede obćine Rašbke.

Beč, 21 ožujka,

Otrag dana sledila je kod upravnog sudišta razprava vrhu prilube nekih narodnjaka radi toga, što Loparani nisu bili uvršteni u obćinski izborni imenik, premda

Uzajamnost Sllovenaca i Hrvata.

2.) Sllovenski piše Ivan Mazovec.

Hrvati su se skoro otresli franačkog robstva i u prvom polovici 10. stoljeća (god. 925. pod Tomislavom) proglasili svoje kraljevstvo. Težište se države pomaklo u Primorje, gdje je starohrvatska kraljevina cvjetala do god. 1102., kad je Koloman postao hrvatski kralj i kad je nastupila personalna unija između oba kraljevstva pod zajedničkom krunom sv. Stjepana. U tom trenu (1103.) nestalo s pozorišta zadnjeg nacionalnog hrvatskog kralja Petra Svačića u bitci na Petrovoj Gori.

Uz sveze sa Ugarskom imali su Hrvati nekakav savez sa Italijom i pod protektoratom Mitelaka i ugarskog kraljevstva cvjetalo je po Adriji nekod gotovo podpuno samostalnih građanskih republika, među kojima najslavnija dubrovačka, gdje je cvala bogata trgovina, umjetnost i znanost. Hrvati su dakle bili u boljim prilikama: djelomice pod Mitelcima, djelomice pod ugarskim kraljevima, a djelomice u samostalnim malim i građanskim obćinama, — imali su mogućno plemstvo, narodno građanstvo, imali su svoje gradove. Pokusi, koji su išli sa obnovom nacionalne države, ne odoše po sreći. Moćni Šubići, kasnije Zrinjski i celjski grofovi Sovneški nisu imali uspjeha u svojim pokušajima; povijest nezdore bile su proti obćici, a djedinost slavni celjskih grofova preuzeli su Habsburgovci i godine 1909./10. s aneksijom Bosne definitivno

uređili. Bosna je naime bila u srednjem vijeku nekakav „Pufferstaat“ među Srbima i Hrvatima, koja je po svojoj kulturi i povijesti gravitirala podpuno na zapad k Hrvatima. U toj su se državi otimali za prevašt Srbi i Hrvati, pak Ugri, a ponešto njemački carevi i rimski pape, dok nije ta liepa zemlja, Bogomilima razrovana, pala Turčinu u ruke (1461. krunjenje posljednjeg kralja Stjepana Tomaševića u Jajcu, gdje mu je 1463. bila i glava odrubljena).

Međutim je u 8. stoljeću počeo dozrijevati plod crkvenog razkola, koji je ležao već u grčkoj nacionalnoj čuđi, a koji je napose pripravio car Konstantin za više od jednog tisućljeća do posebnog ugleda s ustanovom bizantijskog carstva. Velike kulturne razlike među iztokom i zapadom, prirodjeni grčki ponos radi slavne poganske prošlosti, kasnije nekoja renesansa poganske literature, k tome nepoznavanje grčkog jezika u Rimu i latinskoga u Carigradu, a isto tako međusobno nepoznavanje, prouzročilo je, da se je malo po malo Carigrad vjerski i kulturno rastavio od Rima i stavio protivnosti, a djelomice neprijateljstva među narode, koji su spadali pod zapadnu i one, koji su spadali pod istočnu kulturnu sferu. Najviše je pospješilo razdor takozvani cezaropapizam s onim otoci svako približenje; kako su bili stari poganski carevi ujedno pontifices maximi, tako su i kršćanski bizantijski carevi prisvajali nekakvu vrhovnu oblast nad kršćanskom Crkvom. Svi pokosi crkvene unije, koji su kasnije dolazili sa strane bi-

1. Dotični članci dr. Fr. Griceau „Hrv. Pravu“ 1911. str. 231, 232, 233 i dalje.

metnu sllovenskom Balkanu višestoljetno robstvo. Na taj su način Turci zagospodarili svim balkanskim razkolinima, a značajno je, da je zajedno sa Turcima prodirao također pravoslavni element sve više prema sjeveru i zapadu, te potiskivao hrvatski katolički element. Staroslavno bosnansko plemstvo prešlo je na islam, a katolički pučki element sve to više uzmicao prema sjeveru i zapadu, u Banovinu i Dalmaciju... Za tim uzmaklim katolicima pridolaze ciele čete pravoslavnih kolonista, a produkt tih odnošaja u velikoj je mjeri i današnja Bosna i Hercegovina kao i njezine etnografske kulturne prilike. Što su bili proti nama Niemci, to su u nekojem pogledu Srbi proti Hrvatima i ako ih veže isti jezik i više manje ista prošlost.

Razkol je zadao sllovenskom Balkanu duboke rane, a počeo — dakako nehotice — sve više približavati jedina dva sllovenska balkanska naroda sa zapadnom katoličkom kulturom, Sllovence i Hrvate. Mi smo namie Sllovenci takovim događajima — ne doduše po starim povijesničkim pravima, reskriptivna kraljeva i zaprašenim pergamenama — nego via facti radi gvozdenne ruke povijesti, priključili se u interesu sferu tednjene kraljevine; u pučkim je masama tija glava doduše ta misao pod pepelom, ali u 19. vijeku buknuła je na vidjelo i od tada ostala uvijek na dnevnorn redu.

Došli smo tako sa jedne strane do turskog gospodstva, a na drugoj strani do preznamentne bitke na Mohačkom polju g.

1526., koja je od velike važnosti za Hrvate i po tom za Sllovence i njihov uuzajamnost. Do god. 1526. živili smo Sllovenci i Hrvati u dvie različite države, pod različitim vladarima; god. 1527. sakupili se pak hrvatski staleži iza tragične smrti ugarsko-hrvatskog kralja Ljudevita kod Mohača na Cetinguadu, te izabrai Habsburgovca Ferdinanda za hrvatskog kralja; Ferdinand je već bio kralj češki i ugarski, te je vladao i austrijskim zemljama, a godinom 1527. imamo opet Hrvati i Sllovenci skupnoga vladara i ako ga mi nazivljemo cesarom, a Hrvati ga priznaju svojim kraljem. Ferdinand je kasnije (1558.) kad je njegov brat Karlo V. odrekao vladarstva u njemačkoj državi, postavio i njemačku carsku krunu na glavu, a taj je fakat također prouzročio, da je drugi dio austrijske politike, koji obuhvaća i Sllovence i Hrvate (nekako od god. 1526. do 1866.) bez boje, bez pravog značenja, ne strogo njemački, pa niti austrijski. Nastala je zloglasna politika austrijska, koja je htjela harmonizovati i asimilirati stvari, koje se skupa ne spajaju. To nenaravno stanje trajalo je bezprekidno do g. 1806., kad je prvi Napoleon izključio Austriju iz njemačkog „Bunda“, a konac tih bezuspješnih pokušaja označuje g. 1846. kada su Niemci u frankfurtskom državnom zboru zaključili, da imaju u „Bund“ pristup samo njemačke države. Česi su pak na pražkom kongresu ugovorili, da Austrija u Frankfurtu nema što pitati.

(Nastavit će se).

su kao zakupnici obćinskih zemalja plaćali navodno porez neposredno preko obćine Rabske. Upravno sudiešte priznalo je da je 75 Loparana imalo pravo da budu uvršteni, i s toga je ukinulo napadnutu oduku c. k. Poglavarstva u Zadru.

„Narodni Listi“ od 16. o. m. j. premda čava broj biraa i okolnosti, da se radi o biraa III. tiea, u kojem ni prvi ni drugi put protivnici pravaša se nisu ni prikazali, i da s toga razsuda nema nego platoniku vrijednost, jer kad se protivnici nisu prikazali, fall dokaz, da bi novovršeni biraa bili mogli odlučiti o pobjedi; premda čava nadalje okolnosti, da su narodnjaci bili na upravi obćine rabske te sami iz imenika Loparane izustili.

Nu bilo kakomudrago u tom pogledu, vidite perfidije: „N. L.“ veki, da je na onoj razpravi „stanovište c. k. Poglavarstva zastupao Dr. Laginja“. Dr. Laginja naprotiv nije niti bio zamoljen da zastupa pravašku protustranku, gosp. Bakotu i drugove (a ne poglavarstvo); Dr. Laginja nije zastupao nikoga, nije bio na razpravi, nije onaj dan ni bio u Beču, i uobće Dr. Laginja nije znao niti da taj spoj postoji. Kako se kuju vijesti! „Dr. Laginja je zastupao stanovište Poglavarstva“ i Ne, Dr. Laginja je u pitajuju Makarske i Gradca zastupao protivno stanovište . . . dočim stanovište Poglavarstva zastupao je pristaša „N. Lista“.

Nego sve to nije za obćinare Rabske od tolike važnosti, koliko jedna druga činjenica. Cijeloj onoj razpravi prisustvovao je i pratio sa velikim zanimanjem njezin tok jedan gospodin, koji vodi poslove stranog konsorcija, što u Rabu kupuje obćinska zemlišta. Neka Rabljani dobro upamte ovu okolnost, i neka se prana tomu vladaju.

Za gradnju nove župske crkve u Zatonu kod Šibenika.

U sjednici 20. t. m. j. car. vieća zastupnik Dr. Dulibić prikazao je na ministra bogostvoja ovaj upit:

Pitanje o gradnji nove župske crkve u Zatonu kod Šibenika visi već od godine 1875, i čeka još danas, da bude konačno riješeno.

Seljani Zatonu podastri su godine 1875. Njegovom Veličanstvu, prigodom njegova posjeta u Dalmaciji, molbenicu u pogledu potrebe izgradnje župske crkve. Ta je molbenica bila uslišana, te je dopisom 14. Lipnja 1875 Br. 882 dvorske kancelarije bilo preporučeno namjestniku u Zadru povoljno rješenje ovog pitanja.

Obzirom na to, usljed namjestništvenog odpisa 24. Lipnja 1875 Br. 7620 bili su poduzeti u Zatonu potrebni izvidi i mjerjenja. Iza toga bijahu upućeni pregovori glede doprinosa seljana za tu gradnju, pri čemu se oni i obvezale na primjereni doprinos.

Za tim je čela stvar zaspala sve do godine 1894., kada su spisi bili izkopani iz namjestništvenog arhiva usljed molbe tadašnjeg župnika, kanonika Don Vicka Skarpe. Iza nekoliko izvoda i dopisivanja, pri kojim bijaše utvrđena preka potreba da se crkva gradi, namjestništvo je uza sve to dopisom 3. srpnja 1895 Br. 1296 izjavilo, da nemože za sada da stavi u izgled izgradnju nove crkve.

Red je ovdje izatknuti, da je gradnja nove crkve u Zatonu zbilja bila već tada neobhodno nužna, i da je tim više danas, pošto se je pučanstvo pomnožilo. Sad postojeća stara župska crkva široka je 6 metara a duga 14. Selu Zaton broji 1300 duša, pa ne treba ni spominjati da je premalena i nedostajna prema broju pučanstva. Ali osim toga, katolici iz okolice, oko 600 duša, upućeni su na župsku crkvu u Zatonu, jer obzirom na velike dalečine ne mogu posjećivati drugu koju crkvu. Tako dolazi obćino na službu Božju u Zaton svet iz Vranika, Srimc, iz stanova Šibenskog Doča, iz Gačeleza, Pišće. Prama svim tim činjenicam bilo bi suviše ovdje još dalje obrazlagati potrebu nove župske crkve u Zatonu. Sad da dalje nastavimo historijatom ovog pitanja.

Nakon raznih molba i pospješnica c. k. namjestništvo izjavilo godine 1899., da nebi bilo uputno proširiti sad postojeću crkvu, — čim bi se seljani također bili zadovoljni, — jer s jedne strane proširena crkva nebi isto bila dostatna za toliko pučanstva, a s druge strane bi proširenje nerazmjerno mnogo zapalo; s toga da je mnogo shodnije i korisnije, da se sagradi nova crkva.

Uza sve to, do dana današnjega nije bilo poduzet nikakav korak, da se riješi ovo pitanje, koje visi kroz jedan čitavi čovječiji viiek Usljed odnosnog upita gosp. zast. Biankina, postavljena u u sjednici 28. ožujka 1902. car. vieća, izjavio je gosp. ministar bogostvoja pl. Hartel u sjednici 9. svibnja 1902., da je gradnja nove župske crkve u Zatonu bila uzeta godine 1900. te u program gradjevin; da namjestništvo namjerava koliko bude moguće pospješiti izvedenje potrebitih predradnja; da je u tom smislu i ministarstvo izdalo potrebite odredbe. Na koncu je gosp. ministar izjavio: „da će on uložiti svoj upliv, da se što prvo bude moguće dokončaju predradnje, eda se barem kroz prve susljedne godine faktično izvede gradnja nove crkve“.

I nakon ovakove izjave prošlo je evio 10 godina, a nije se, kako je gori rečeno, pristupilo rješenju ovoga pitanja. Tolika otezanja nisu ničim opravdana, i prave žalostan dojam na zanimano pučanstvo, koje je tim izravno štetovano, i na čitavu javnost.

S toga su podpisani dužni upitati: *Je li Vaša Preuzvišenost sklona, da što je potrebno razpoložiti, da se napokon započne sa gradnjom nove župske crkve u Zatonu kod Šibenika, i da se tim na prista pučanstva riješi ovo još od godine 1875. viseće pitanje?*

Iz hrvatskih zemalja

Cuvajev položaj.

Ban Cuvaj nalazi se u Budimpešti, gdje konferira sa ministrom grofom Khueonom. Istodobno kolaju glasovi o njegovu nasljedniku. Pročulo se nešto o Rauchu; neke novine pače donieše imenovanje Rauchova kao gotovu stvar, nu sve to bijahu samo puke kombinacije. Izbio je glas i o Nikoli Czernkovichu, koji se naokolo hvati, da je sad za njega došao pravi čas. Obzlijelo se govori i o Kršnjavome, ali on sam izjavljuje u „Agramer Tagblattu“, da nije razgovarao s nikakvim Lukacsevimm pouzdanikom, niti da je on designiran za bana. Sve ove kombinacije preuranjene su.

Izbori u Banovini.

Listovi bilježe, da će se izbori za hrv. sabor obaviti 10., 11. i 12. travnja o. g., a naknadni 15. i 16. travnja. Ova viest još nije potvrđena, ali svakako da će se u ovo vrijeme morati obaviti izbori, ako se ne kani pogaziti zakon, po kojem se sabor mora sastati najdulje za tri mjeseca poslie razpusta. Vjerujemo, da se Cuvaju ne žuri. On bi najradije izbore odgodio, nu želja će mu ostati pusta.

Skupštine za sporazum.

Za danas po podne savazna je puozdana konferencija pouzdanika hrv.-srb. koalicije i stranke prava, na kojoj će se razpravljati o modalitetima daljnje šireg političkog sporazuma i o tome, kako da se stupi u dodir sa ostalim oporbenim strankama radi obćeg sporazuma opozicije.

Isti dan savazna je u Djakovu velika pučka skupština, na kojoj će govoriti izaslanici hrv. srb. koalicije i stranke prava u smislu sporazuma.

Naknadni izbor za bosanski sabor.

U okružju Tuzle kandidira na temelju sporazuma izmedju Udruge i Zajednice urednik „Hrv. Zajednice“ Vjekoslav Jelavić. Njegov je izbor osiguran.

Nadbiskup Bauer kod pape.

Brzojavljaju iz Rima, da je u sriedu papa primio u audienciju zagrebačkog nadbiskupa-koadjutora dr. Antu Bauera, koji je ostao kod pape čitav sat. Danas se nadbiskup-koadjutor vraća u Zagreb.

Čenstohovska sablazan.

Naše liberalne i socijalističke nošine bile su ovih dana pune najgrdnijih stvari o Čenstohovskom monasima Damasu Maczohu i Starzewskome. U istinu crna su nedjela, što su ih ti neljudi počinjali; ruka nam drčice i samo zabilježiti njihove zločine. Zagrebačko je novinstvo osobitim užikom donosilo tečaj sudbene razprave, što se je vodilo u Petrikovu i svu je krivnju pripisivalo redovničtvu uobće, pa i samoj katoličkoj kvci. Nikakva se novina nije starala,

da iz dubljava izpita razloge ovim žalostnim događajima i da prikaze pravu istinu.

Čenstohova jest najglasovitije prošćenističko poljsko, u Ruskoj je, nedaleko granice austrijske i njemačke. God. 1382. podigao je tu kralj Vladislav Paulinima (fratres eremite s. Pauli) veličanstveni samostan i u crkvi na glavni oltar postavio čudotvornu sliku „Crnu Gospu“, koja da potječe od samoga sv. Luke. Ti su Paulini nastali u Ugarskoj polovicom XIII. vieka, a kako su u doba kralja Ljudevita bile Poljska, Ugarska i Hrvatska spojene u rukama jednoga vladara, to su se ovi redovnici osobito u tim krajevima i razširili. U Hrvatskoj imali su nekoliko glasovitih samostana, tako u Lepoglavi, Remetama i dr., pa su našu prosvjetu i naš narod vrlo zadužili. Zvali su ih „bielim fratrima“, njih se i tiče lepa Šenoina pjesma „Fratarska oporuka“. U doba Josipa II. nestade ih u Hrvatskoj i Ugarskoj posvema, a u Poljskoj spasoše se u dva samostana, jedan u Krakovu, a drugi u Čenstohovu. To je i jedini katolički samostan, što je iza poljske revolucije 1863. smio i dalje postojati; a ruska vlada raznim odredbama i mjerama znala je u samostan turti svoje ljude i svoje pouzdanike, pa i zločinci Maczoh i Starzewski nisu bili nego njezini emisari. Tako je postojala odredba, da u samostanu ne smije biti više nego 24 redovnika, a za svakoga od njih se tražilo, da ruska vlada izreče svoju privolu, te može biti primljen u Čenstohovu. Samostanski prior je morao biti potvrđen od vlade, a svaka sveza sa Rimom je bila otežčana, gotovo onemogućena. God. 1895 postao je priorom O. Eugenij Rejman, koji je prvobitno bio ruski činovnik kod gradskog poglavarstva u Wielunu, a onda pošao u samostan, gdje je premda jezgraš u brzo bio zaredjen.

Većina i drugih samostanaca bili su jezgraši, a mnoge je mlade nesavjestne ljude nukalo, da stupe u samostan, jer nije u njem bilo klauzura i svaki je od njih imao vlastite prihode. Nu u samostanu Čenstohovskom bilo je i uzornih redovnika, tako O. Pij Przedziecki, koji su htjeli, da se uvede pravi redovnički život. Prior Rejman, da bi ga se riešio, ocirnio ga je kod ruske vlade, te je bio za vrijeme izagnan iz Čenstohove, a da bi njega i njegovu struju u samostanu što više oslabio, poručunom je uzimao u novicijat rdjave ljude, nastojeći, da ih sebi obveže. Njegovi ljubimci i jesu bili redovnici, koji sada sjede u tami: Maczoh, Starzewski, Olesinski, O. Maczohu, kada je primljen u red, bilo je obće poznato, da je pijanac i nevaljanac. Badava je bolji dio redovnika bio ustao protiv priora Rejmana; kako je bio lakav, znao je on pred Rimom prikazati, da bi on htio red uvesti, ali ga u tom vlada prieči. Kad je pred nekoliko godina kao delegat boravio u Čenstohovu provincial bečkih karmelitačka, prior je obeačo strogo držati klauzuru i provesti zavjet siromaštva, ali sve to ostade pusto obećanje. Osim toga znao je prior Rejman predobiti za sebe i samo javno plemenite time, što je neprestano gradio i polješavao samostan, poljsku štampu i novinare bogato nagradjivao, pače i poljski episkopat i autokracija stajali su uz njega, a protiv „rebela“ i „Marijavića“, jer ih je P. Rejman u samostanu sjajno dočekivao i najvećim gostoljubljem primao. Ipak, kako je rasposajan život Maczohov i drugova bio dojadno i redovnicima, koji nisu inače bili zauzeti za reformu, pri izboru 1910 bi na mjesto Rejmana izabran priorom o. Justin Veļovski, kojenu je prva zadaća bila, da odpravi iz samostana Maczoha i drugove. Nu ruska vlada nije htjela da potvrdi novoga priora a u to baš vieme budu u jesen 1910 otkrivena grdna zločinstva pokvarenih monaha: njihove krađe i pronevjerena samostanske riznice, umorstva, što ga počinio Maczoh itd.

Tko sve ovo znađe, taj će morati objektivno priznati, da za duh, koji je zadnjega vremena vladao u čenst. samostanu, nije odgovorna Sv. Stolica, nego ruska vlada. Da je Rim imao slobodne ruke, da nije ruska vlada zapreke stavljala podpunj ingerenciji Sv. Stolice u samostanske poslove i upravu, da nije dobre redovnike, kao O. Przedzieckoga proganjala — sigurno do ovakvih sablazni ne bi bilo došlo. Kako je pako ruska vlada pogodvala ovim nevaljalim redovnicima, da bi tako u živac pogodila samu veliku svetinju pobožnoga poljskoga naroda, najbolje se iz samih činjenica ove nesrećne afere razabira. Prijor Rejman mogao je nesmetano umaći u Ameriku, Maczoh, koji je tri put zaslužio vješala, osuđen je samo na 12 godina tamnice, a drugovi mu za silne

krađe dobili su po dvie tri godine zatvora. Maczohu pak uspjelo je kroz kratko i iz tamnice pobjeći!

Sud u Petrikovu izrekao je presudu nad katoličkom crkvom, nego nad — ruskom vladom.

Gospodarski pregled.

Za pograničnu bosansku pašu.

Primamo iz Beča: Zastupnici Dr. Dulibić i Dr. Sesardić konferirali su dne 18. o. m. j. sa ministrom zajedničkih financija Bilinskijem glede prava paše Dalmatince na pograničnim bosanskim izpašištim. Zastupnici su prikazali g. ministru stanje stvari, ocrtali lok ovog pitanja, i iztakli veliku važnost što isto ima za Dalmaciju, pošto bi samim suženjem prava paše naše marvojestvo bilo upropačeno na ogromnu, nenaknadivu štetu ne samo direktno zanimanih obćina, nego i ciele zemlje. Izraziše duboko osvjedočenje, da pravo paše Dalmatince može da nesamopno bude sačinu bez nikakva uštrba po interese bosanskih žitelja, s kojima su dalmatinski žitelji od pamitvika živjeli u najljepoj slozi i ljubavi, kao što živo i sada.

Gospodin je ministar pomnjivo pratio razlaganje zastupnika, te je izjavio, da je njegova poglavila zadaća na položaju na komu se nahodi, da štiti interese bosanskih stanovnika, ali da u to ne može želiti ni pošto, da se Dalmaciji učini krivo; prima na znanje izraženu mu želju; veći, da će se stvar temeljito izpitati, i da će poraditi da se pravedno rieši.

Naši dopisi.

Sinj, 21. ožujka. (Naprednjaci na djelu). Proslavljeni napredno-pnčki žrc, da ugodi svojim napredno-pučkim gospodarim, neumorno i uztrajno sa svojim vrednim rođakom, inače obćinskim pisarčićem, sije sebe dostojno sjeme po mirisavoj splitskoj klaoči. Nada se krepostni žrc, e će mu sjeme laži, klevete i insinujacija uroditi pravaškom neslogom. Ali, neka bude uvjeren taj napredni trubnik, e će mu se sve nade tužno izjaloviti. Tendencija sramotnog i neljudskog rada naje izvrsno prozirna: naši ljudi prezirom i sažaljenjem preko toga prelaze. Svakomu, tko ima dva zrna soli u glavi, razumljivo je, da takov rad ne može drugih posljedica imati do onih najtvrdšće solidarnosti naših redova.

Pod nesretnim se je auspicijam borba naših protivnika začela, razvila i učvrstila. Sramota ju je pratila od povioga do pokrova. Prošla su vremena lovljenja u mutnu: svijet je progledao, poraz ih svagdje čeka. Ono prvo okivanje Marovićeva imena u zvezde i današnje nabacivanje blatom na sve njegove plemenite podhvatne jednake će posljedice imati, jer im je i uzrok jednak. Oni prvi bjedomučni napadaji na Sesardića i na sve njegove liepe sposobnosti uma i srca i današnje pjevanje panegirika njegovom imenu i radu jednako će u tutanj stići, jer su to izljevi podlih duša.

Poručujemo „rođoljubnom pobožnom i čestitom“ žrcu, da onakov rad u današnjim prilikam nikako neće pučkih jaslala povratiti njegovu „starodrevnom“ rodu. Vrieme je dekadencije: i njegov je rad morao proć prirodnu evoluciju . . .

Mislimo, da je najbolje učinio, kad bi se stojičkom ravnodušnošću sudbini predao i vrieme prolazio u dozivanju starih uspomena i prebiranju izbornih zapiska propalog naprednog kandidata. Kažu, da ima u njima krasnih epizoda poput one, što ju nekidan o glavčikom seljaku u svijet turio.

Mi smo uvjereni, da su i don Rodrigo, njegov nedostižni ideal, i ostali napredni gospodari uvidjeli, e su se vremena promienila i oni u vremenima, pa mu neće zamierati na takovoj duševnoj zabavi.

Nadamo se, da će naš svijet poslušati; pa mu od srca želimo, da mu bude u sto dobrih časa!

Hrvati!

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

Iz grada i pokrajine.

Zborni zapovjednik general pješadije Loihar von Hortstein prispio je prekućer pred večer u naš grad. Jučer u jutro prisustvovao je vježbi drugog bataljona, razgledao sve što pod njegov nadzor spada i o podne yachtom „Dalmat“ odputovao.

Poreznim preglednikom u Tiesnu

imenovan je ovdješnji porezni pristav gosp. Josip Marčić, vriedan i savjestan činovnik, te dobar i poštivan rođoljub, pristaša stranke prava. Radujemo se!

† Perć Klarić Dunkin. Prekućer preminuo je ovaj naš čestiti sugrađanin i vrlu naš pristaša, sin odlične obitelji, u 43. godini života. Jučer mu je bio liep sprovod kojemu je učestvovalo mnogobrojno građanstvo. Vječni mu pokoj, a ucviljenoj obitelji naš iskreno žalovanje!

Cirkus Stutzbart, koji gostuje u našem gradu, izazivlje svojim produkcijama obće zanimanje te je mnogobrojno posjećen. Danas su dvie predstave. U sriedu odlazi za Zadar.

U Grand Hotelu Velebit ima više večeri da igra jedno talijansko šantansko društvo. Pjevanje je liepo, igra decentna. Ostaje još nekoliko večeri.

Zaplotnjački napadaji na neke naše omladince, koje se objedjevalo da su prisustvovali plesu Leghe, nastavljaju i u izpravku A. Bege, u današnjem našem broju, svoju igru. Demokratski junaci svojim poganim jezicima diraju u svakoga, a pozvani na odgovornost kojekako se izvlače, pa i najpodlije lažu, samo da se otmu zasluženju kazni. Tako će oni i dalje raditi, bezsvjestno, cinički, dok se jednom ne uzgriz za jezik, namjeriv se na pravoga, koji će na razbojničke napadaje znati odvratiti onako, kako zaslučuje čeljad bez odgoja i bez časti.

Gradsko smeće. U prošlom broju donieli smo od odgovornog urednika „Naprednjaka“ Krste Živkovića izpravak, koji ne izpravlja ništa. Sveta je istina, da je Krste Živković morao da sel sa obćine skradinske, jer je prisvojio bio veću svotu obćinskog novca. Da ne svrši u tamnicu, što su neki upravitelji obćine i htjeli, stvar se zatajala, ali pronevjerjenje ostaje, niš ga može da pobije svjedocba izpuštena iz proste milosti. Da je ovo sve istina, eno svjedoka načelnika G. Mudražića i ostalih obćinskih upravitelja. I ovaj čovjek, utvrđen lupež, podpisuje list, šalje lažne izpravke i kao vidjenji član stranke podpisuje u listu članke. Ali mi još toga imamo i do potrebe izniet ćemo, da se zna, tko je ova skitalica, koji o tudjemu žive, nek javnost vidi, kad je onakov barjaktar, kakva li tek mora biti vojska, a kakvi i generali!

Priobćeno.*

IZJAVA.

U broju 23-24 „Hrvatske Krune“ nalazi se izjava gospode Stipana Bježevića i Vicka Beovića nadnevka 28. veljače 1912. Pošto sadržaj te izjave ne odgovara nikako istini, a budući se ista odnosi na mene, smatram se dužnim da izjavim sledeće: Gospoda Stipan Bježević i V. Beović ne dodjoše -k meni, barem mi ne rekoše, u kojem svojstvu dolaze, a ni pošto ne spomenuše da dolaze kao izaslanici mjestne pravaške organizacije, već dodjoše u svrhu, da bi se primio obrane jednog obćublenika. Nijesu mi kazali, da od mene zahtjevaju kakovo razjašnjenje, već su me naprosto tekom razgovora zapitali, da li je istina, koliko je bilo napisano u članku br. 13. „Narodnog Lista“. Ja sam im tada jednostavno odgovorio ovo: Ljudi Božju vrlu mi je žao što vam moram opaziti da vi ne znate razlikovati prijateljevo od politike. Ja sam gospodinu Bonetti-u kao prijatelju u oprotnom govoru izrazio sva čuvstva dobrog prijatelja i zaželio mu svaku sreću u novoj postojbini. Naglasio sam pak, da premda pravaš, moram da od pohlvalim ono što se pohlvali mora te da u njemu vidim lojalnog protivnika. Ono sam ja odgovorio i ništa drugo. Glede pitanja, da li sam ja ovlastio spomenuto gospodu da mogu tiskati ovu moju izjavu, jesam, ali u ovom smislu i rekao sam im, da je moje pravaško načelo hvaliti dobra

* Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzima odgovornost.

djela političkog protivnika a kudit i za
djela svojeg sumišljenika.

Što se glasovanja tiče, nije bilo iz-
među mene i spomenute gospode govora,
a to s razloga što o tome nije bilo go-
vora niti u citiranom članku „Narodnog
Lista“ a o kakovim glasinama, kojeg su
kolate po mjestu, također nije bilo go-
vora, niti sam ja u tom pogledu izjavio
onako kako oni tvrde da jesam.

Ovoliko na čast istini.

Supetar, na Josipovo 1912.

Andrija Žitko, c. k. bilježnik.

Uredništvu „Hrvatske Rieči“

ŠIBENIK.

Obzirom na izjavu upravljenu gg.
Bogdanu Ilijadi, Miči Silobriću, Ivanu

Brni i dr. u Br. 634 „Hrv. Rieči“, u
koliko se ista na me odnosi, pozivjem
Vas u smislu § 19. zakona o štampi da
uvrštite u vaš list slijedeći

IZPRAVAK.

Nije istina da sam ja gg. Anti Škra-
balju, Anti Mičiću Štrkalju i Juju Jurinu,
kojima sam kao kolega u razgovoru samo
saopćio, kako i zašto se je u onim vi-
stima „Naprednjaka“ na njih ciljalo, go-
vorio bilo što o kakvim pouzdanicama
„Naprednjaka“ na plesu „Leghe“, koji bi
nas, kao naši pouzdanici na tom plesu,
tako izviestili.

Sa štovanjem

A. Bego
odv. kand.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik:
JOSIP DREŽGA.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Prosvjed proti magjarskom zulumu.

Cavtat, 23. ožujka. Na današnjoj
sjednici občinskog vijeća Cavtata, na predlog
občinskog vijećnika narodnog zastupnika
Skurića, jednodušno je glasovalo prosvjed
proti magjarskom zulumu u Banovini.

Izbori u Banovini.

Beč, 23. ožujka. Ministar predsjed-
nik grof Khuen Hedervary, koji ovdje
boravi radi dolaska njemačkoga cara,
izjavio je jednom novinaru, da će se iz-
bori u Banovini provesti u zakonom
određenom roku — dakle polovicom
mjeseca travnja.

Rusko-turski konflikt.

Petrograd, 23. ožujka. Konflikt iz-
među Rusije i Turske izravan je. Rusija
je dala Turskoj dovoljno garancije, da će
prijateljski odnošaji ostati nepomućeni.

Napredak a. u. ratne mornarice.

Pula, 23. ožujka. Priestolonasljednik
nadvojvoda Frano Ferdinand, prigodom
pregledanja ratnog brodovlja i luke, izra-
zio je svoje zadovoljstvo nad vidljivim
napredkom ratne mornarice.

Car Vilim u Beču.

Beč, 23. ožujka. Jutros je priprio
amo njemački car Vilim, dočekan velikim
sjajem. U zastupstvu vladara dočekaog ga
i pođravlivo nadvojvoda Leopold Salvator.

Sastanak u Mletcima.

Mletci, 23. ožujka. U sriedu dolazi
amo njemački car Vilim, te će se sastati sa
kraljem Viktorom Emanuelom. Govori se,
da će sastanku prisustvovati i austro-
ugarski ministar vanjskih posala grof
Berchtold.

Rim, 23. ožujka. Na sastanku u Mlet-
cima kralj Viktor Emanuel zainteresirat će
cara Vilima, neka bi poradio, da Italiji bude
moguće poduzeti odlučan udarac proti
Turskoj.

Štrajk rudara.

London, 23. ožujka. Između štrajku-
jućih rudara i vlasnika englezkih rudokopa
postignut je djelomični sporazum.

Ratoborne kinezke sufragetke.

Nanking, 23. ožujka. I po Kini raz-
mahao se jak pokret, da se i ženama dadu
politička prava. Sufragetke provalile su u
parlament, nalemale slugu, porazbijale
stakla na prozorima te navale na zastup-
nike, zahtijevajući pravo glasa. Morala je
posredovati vojska, koja je rabijatne ženske
odstranila.

Njemačka povećava vojsku.

Berlin, 23. ožujka. Reichstagu prika-
zana je zakonska osnova, prama kojoj broj
vojske u vrijeme mira povećava se za
29.000 vojnika. Nadalje zakonska osnova
određuje ustanovljenje treće aktivne eskadre.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe
može se dobiti uz veoma
nizke cijene samo kod
dobro poznate trgovine
A. DELFIN, Šibenik.

tapetarska i drvodjeljska
radionica

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - STARIGRAD - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA
ŠIBENIK.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optič-
kih predmeta i kineških srebrarija
žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago
kovini.

Bogati ilustrovani omlenk. Tvorilačke stalice členg.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Bolestni na plućima, na grlu,

na zaduhi

Tko hoće da se rieši plućnih bolesti ili

grlobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće

da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila

stara i činila se neizlječivom, neka se obrati

na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissen-

burgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju

jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. —

Knjižice badava.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA

ANT-RADIĆ

SPLJET

(SPALATO)

Ilustrovane slike u listu badava.

Ženske

koje hoće, da očuvaju

svoju kožu, naročito od

lijetnih pjega, a koje hoće

da dobiju i da održe

meku kožu, neka upotre-

bljavaju kod pranja samo

STECKENPFERDOV SAPUN

od lilijanovog mlička

(Znak Steckenferd)

od BERGMAN & COMP.

Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a

dobije se u svim lekar-

nama, drogerijama, par-

tumerijama itd.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U
„MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA;
ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE.
ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. —
PLAĆA SE UNAPRED.

AUTOMOBIL
francuzki fabrikat, u vrlo dobrom stanju, ugodan
za 2 osobe, sa rezerv. komadima, prodaje se. Da-
jem potrebni nauk za vožnju i propisani izpit.
Obavjesti kod Upr. „Hrv. Rieči“.

Dva glagolska misala
sasma nova, u crnoj koži vezana, prodaju se. Tko
želi kupiti, neka se obrati na upravu našeg lista.

Činovnik (Korispondent)
sa poznavanjem hrvatskog ili srpskog jezika traži se za
tvrtku u Trstu. Obratiti se Hotel de la Ville u Šibeniku.

Bracera „sv. Križ“
voza 10.000 kg., u dobrom stanju, prodaje se. Tko želi ku-
piti, neka se obrati na Ivan Markoč pok. Vika, Vodice.

Bracera u dobrom stanju, sjedina i kornilom, nosi 14 tona,
prodaje se. Obavjesti dajte — Agenciji Carbonetti.

Trabakuo „Mali Ante“
prevoza 20 toneta, u dobrom stanju, obdobljen sudjem za
vino, prodaje Niko Fran u Pricu-Luci.

MEDA fino, v r c a n o g imade na prodaji kod „P e -
l i s k e Z a d r u g e u J a n j i n i“. Razdaje se u
posudam po 5 kg uz cimu od Kr. 8.300 franka Janjina — Uprava.

Kuća u Varošu, na tri poda, sa aviljom, prodaje se
obratiti se na upravu našeg lista pod brojem 130

TKO ŽELI KAKOVU GJAVIESTI GLEDE
NAŠIH OGLASA U „MALOM OGLASNIKU“,
DOBITI CE ODGOVOR SAMO ONDA, AKO
NAM PRIPISALJE MARKU ILI DOPISNICU
ZA ODGOVOR.

Prostorije sa vrtom prikladne za bolju gostion
položaju, na državnoj cesti u Varošu, iznajmljuju se. Po-
bliže obavjesti daje uprava „Hrvatske Rieči“.

Čamac bez motora, u dobrom stanju, dug 6 metara,
prodaje se uz veoma nisku cimu. Može se s ma-
lim troškom upotrebiti kao čamac na 8 vesala. Obavjesti daje
— Agencija Carbonetti.

TRAZI SE za pokravljuju čovjeka praktična, marljivo, koji
se razumi u gospodarstvo, po mogućnosti
nadzor jedne radnje

STAN od 3 sobe, kuhinje i nuzgednih prostorija traž
sabitelj bez djece. Ponude neka se šalju na upravu
„Hrvatske Rieči“.

UTJAVANJE u svjetlo obavlja vješto i brzo Filomena
— Izučena u Trstu.

NA OBALI jedno pomjeće za iznajmiti Obavjestiti
daje uprava našeg lista.

VRT I AVLIJA u Varošu šibenskom kod lilijske
prodaje se. Pobliže obavjesti dajte Krste Grubić č. Krčmar u
Šibeniku.

POKUĆSTVO sastojće iz jedne spavaće sobe, kuh-
inje, širavog štrola itd. prodaje se radi
odlaska iz Šibenika. Pobliže obavjesti daje uprava „Hrvatske
Rieči“.

GRADJEVNO PODUZEĆE

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - ŠIBENIK

PODIZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVKA. —
SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEČI.
PODIZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ
POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE
I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDIŠTA.

PERAD I JAJA ZA RAZPLOD

počam od 1. ožujka uzorna peradarna u Zadru razdaje jaja za razplod i to:

Od 1./3. do 30./4. Brahma svileti K 650 tučet;	od 1./5. dalje K 550 tučet
„Holländer“ crni sa bielom kukmom K 12 tučet;	„K 8 —“
„Plymouth R. Orpington“ ž. Minorka crni	od 1./5. dalje
„Laghen“ bieli, „Wandottes, Rhode“	} K 6
„Island, Langschan“ crni njem.	K 420 tučet

Obširniji oglas u „Gospodarskom Vjestniku“. — Slobodan pristup.
Predplatnici „Hrvatske Rieči“, učitelji, učiteljice i članovi Kot.
Gosp. Zadruga 1 K manje svaki tučet.

Seoska blagajna za štednju i zajmove

uknjižena zadruga sa neograničenim jamstvom u KRAPNJU

Prima novac na uložene knjižice uz kamate od

5 1/2 0/0

čisto od poreza; odkaz po pogodbi.

Jamstvo preko 600.000 kruna.

2-20

ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK

Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve svijui sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.
Gramofonske ploče: ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

